

Együtt a magyar kispolgárral

Szegedre jön ma, kedden Szelényi Iván szociológus, az egykori magyar szamizdattudalom egyik legkiválóbb szerzője, aki a szellemi szférát átható kádári—aczéli erőszak elől Amerikában talált menedéket, ahol ma is a jó nevű Los Angeles-i egyetem professzora.

A rendszerváltás időszakától kezdve mind gyakrabban tartózkodik Magyarországon, figyelemmel kísérve a nagy horderejű változások legapróbb jeleit is.

A Magyar Tudományos Akadémia az első között állította vissza itthoni tudási rangját, és fölvette levelező tagjai sorába. A neves szociológus legújabb hazai vállalkozása a miskolci egyetemnek nyújtott segítség: intenzív szociológiai kurzus megszervezése tanárszakos hallgatók részére. Szelényi úgy nyilatkozott, hogy — Los Angeles-i állásának fönntartása mellett — szívesen venne részt más egyetemeken is a szociológia oktatásában a miskolcihoz hasonló intenzív kurzusok formájában. (Ígéretes, hogy a JATE rektora a szociológussal, szegedi látogatása alatt találkozni fog.)

Szelényi Szegeden tartandó előadásának címe — „Nemzeti polgárosodás, nemzeti elszegényedés” — sokat sejtet. Bár a neves tudós a direkt politikai kötődésektől határozottan idegenkedik, nem titok, hogy eredeti koncepcióval rendelkezik az ország kívánatosnak tekinthető fejlődési irányáról.

Tavaly szeptemberben ezt írta a Világ hasábjain: „Az elmúlt évek során egyre inkább arra a következtetésre kellett jutnom, hogy nincsen gazdasági prosperitás, nemzeti függetlenség, és demokratikus intézményrendszer nemzeti tulajdonos polgárság nélkül.” Március 15-én, a Népszabadságban mintha ezt a gondolatot folytatná: „A liberális közgazdaságtan bölcsességével szemben a sikeres gazdasági átmenet példái a — többnyire szociáldemokrata — vagyis gazdaságok, melyek óvatosan védik nemzeti polgárságukat, miközben fenntartják a szociális hálót, a szociáldemokrata népjóléti államot.”

Az ország többségét kitevő kispénzüiek további elszegényedésének veszélyét idézte föl szeptember végén a „benzincsa”. Szelényi ennek igen nagy jelentőséget tulajdonít, és a Magyar Hírlap november 8-i számában megállapítja: „A csendes többség, az alacsonyabb keresetű munkavállalók, s a túlélésükért harcoló magyar kisvállalkozók bebizonyították: ők politikailag távolról sem közömbösek, tudnak és akarnak politizálni. A benzincsatát — elsősorban a munkásság támogatásával — az új magyar kispolgár vívta.”

Az érdeklődő olvasó Szelényi Iván előadását — melyet a szegedi szociáldemokraták ifjúsági mozgalma, a SZIM szervez — kedden este 6 órakor hallgathatja meg a JATE központi épületének (Dugonics tér 13.) II. emeleti aulájában.

(Szekely)

Holle anyó lesz-e hó?

A varázsmondat —, mely az időjárás szeszélyeinek függvényében hol hatott, hol nem, mint holmi kiszámíthatatlan cselekményszövést álmésében — a „felkészülten várjuk a telet” ezúttal nem hangzott el a Szegedi Közüti Igazgatóságon összehívott „hóértekezleten”. A hóban, fagyban járható, de legalább a településeket megközelítését szolgáló utakat biztosítani igyekezők egyeztető megbeszélésén részt vevők rutinszerűen készülték közös feladatuk minél jobb ellátására.

Az elhangzott tények és információk közül a legfontosabbak: az elmúlt enyhetélnek köszönhetően a rakárutakban levő só mennyisége 5 ezer 200 tonnányi, mintegy 80 munkagép áll készenlétben, a honvédség műszaki alakulatainak eszközeit nem számítva. A közüti igazgatóság hóügyelete a 25-633. és a 61-274-es, az Utinform pedig a 122-7643, illetve a 122-7052-es telefonszámon hívható. Nagymárcs és Szentes között környezetvédelmi okokból a télen nem szórnak sót.

Az ígéretek szerint az első és másodosztályú utakat 4-6 órán belül, az egyéb útvonalakat pedig 6-12 óra alatt tennék járhatóvá meggyökben. Persze, nem árt, ha a hóban útnak indulók külön-külön is felkészülnek meleg ruhával, hólapáttal, alkalmas gépkocsikkal a hideg napokban várható viszontagságokra.

V. I.

Narancs és önkormányzat

Az oktan rombolás és az indokolatlan építés ellen

Körülbelül 50 tagja van Szentesen a Fiala Demokráta Szövetségének. Főleg gimnazisták és szakközépiskolások, de felnőtt értelmiségiek is kacsintgatnak a Fidesz felé. Mindezt Bocskay István (24 éves) mondta el, aki a helyhatósági választásokig ügyvivő volt. A Pankotai Állami Gazdaság beruházási előadója azonban most lemondott tisztségéről, mondván: jöjjenek a fiatalok. Nem szeretnék, ha megmerevedne a szervezet vezetése. Céljuk, hogy a Fidesz ne legyen szűk körű értelmiségi tömörülés. „Épp úgy a magáénak érezze a közműves, mint a jogász.”

A szentesi Fidesz három képviselőt juttatott a képviselő-testületbe. Bocskay Istvánnal a szervezet jövőjéről és önkormányzati szerepéről beszélgettünk.

— A választások után két teremtetés. Előadások, filmcsoportunk működik. Az klubok, viták, koncertek egyik a narancscsoport. Ez szervezését. Szeretnénk felvállalni a 10—12 éves fiatalok segítését is. Gyakran találkozik a szórakozási lehetőségekkel is. Célunk erkölcsös, normális, előremutató lehetőségeket teremteni. Ertelmes alternatívát a horror, a pornó, a sátnizmus ellenében. Ez a csoport viszi tovább azt, amit eddig csinált a Fidesz. A másik az önkormányzati csoport. Tíz szervezet közül a harmadikkal lettünk a mostani választáson, s mi ezt nagyon komolyan vesszük. Szentesen a kormánypártok adták a polgármestert. Mi azonban kinyilvánítottuk: a kampány végetért, az eredményt tiszteletben tartjuk, s nekünk kutya kötelességünk támogatni a mindenkori polgármestert. A pártérdekeken túl a szentesi emberek érdekeit kell képviselnünk.

— Mely feladatokat tart legfontosabbnak a Fidesz? — Egyfelől a kulturált szórakozási lehetőségek meg-

teremtését. Előadások, filmcsoportunk működik. Az klubok, viták, koncertek egyik a narancscsoport. Ez szervezését. Szeretnénk felvállalni a 10—12 éves fiatalok segítését is. Gyakran találkozik a szórakozási lehetőségekkel is. Célunk erkölcsös, normális, előremutató lehetőségeket teremteni. Ertelmes alternatívát a horror, a pornó, a sátnizmus ellenében. Ez a csoport viszi tovább azt, amit eddig csinált a Fidesz. A másik az önkormányzati csoport. Tíz szervezet közül a harmadikkal lettünk a mostani választáson, s mi ezt nagyon komolyan vesszük. Szentesen a kormánypártok adták a polgármestert. Mi azonban kinyilvánítottuk: a kampány végetért, az eredményt tiszteletben tartjuk, s nekünk kutya kötelességünk támogatni a mindenkori polgármestert. A pártérdekeken túl a szentesi emberek érdekeit kell képviselnünk.

— Milyen most a város helyzete?

— Véleményem szerint nem túl rossz. Az önkormányzat feladata olyan felteleteket teremteni, hogy az emberek munkájuk eredményeként gazdálkodhassanak, s akkor a város is gazdagodni fog. Ertelmes befektetési lehetőségekkel kell csalogatni az emberek megtakarított pénzét, amelyet most esetleg a szalmazsákokban őrizgetnek.

— Vannak ilyen pénzek?

— Meggyőződéseim szerint igen. Kellene például egy utat építeni a város mellett levő termálkutakhoz. Ez a hasznosításuknak alapvető feltétele lenne. Most pénzbe kerül, de a beruházás a városnak hosszú távon hasznot hozna. A Fidesz nagy hangsúlyt helyez arra is, hogy az építkezéseknél messzeemenően figyelembe kell venni a környezetvédelmi szempontokat. A polgármesteri hivatalnak alkalmaznia kellene egy környezetvédelmi szakembert, aki minden döntést ellenjegyezzen. Meg kell akadályozni mind az oktan rombolást, mind az indokolatlan építést.

M. T.

„Mög kő gyilkóni engömet!”

Deszka a mennyezeten

Rozi néni fél. Bár neve kitalált, a személy, akiről a történet szól, valóságos. Mint ahogy számára a félelem is az. Arra a kérdésre, hogyan telnek az éjszakai, így válaszol: „Rá vagyok szánva, hogy agyonlútnék.”

A világ, amelyben Rozi néni él, hideg és kemény falakkal határolt. Alig nyílik rajta ablak. Résein az ő szemével nézve nem szívárogo be más, mint harag és gyűlölet. Hogy maga emelte-e a falakat, egy látogatásból csak sejtethető. Számára az eredet közömbös: ez az ő valósága.

Az omladozó vakolatú vályogház mintha kívül esne a Petőfitelep és Tápió határan húzódó utca élet-áramán. A járda épp a kert végénél fogy el, a fal tövéből fakó zöld gyom úti föl a fejét. A kapu tárva-nyitva, a kerítés dróthálója lyukas, a bejáratot szűrős vesszejű,

ember nagyságú cserje állja el.

„Háromszor verettek mög!”

Az udvaron macskák szagolnak cseréptányérba dermedt zsíros ételmaradékot. A konyha ablaka több helyen kitörve, odabent térdmagasságban fölgyűlt szemét: rongyos, piszkos ruhák, zsírpapír, lerágott csontok, törött faláda, gyékénycsomó.

Rozi néni melegítőnadrágja fölött vastag, sötét-kék műszálas ruha, fején kendő. Tizenöt-húsz éves eseményeket sorol napra pontosan: mikor döntötték be a kerítést, tették tönkre a gyékényszövő ráamákat, mikor vitték el a fűrészt, a konyhai edényeket. „Tavaly február 17-én lopták el a két gázipalackot. Mögfújtattak a jószágot is... a kakast mög a tyúkokat... ott vannak azóta is. Hogy ki? Hát a szomszéd! Öt esztendeje mocskolnak!”

Később már harmincéves marakodásról beszél. A konyhában annyi rés van a szemétkupacok között a döngölt padlón, hogy a belső helyiségbe lehessen jutni. Az ajtó mellett összeégett tűzhely, csövén és melegítőlappalain vastagon a ráégett zsír. A törött ablakon macskák járnak ki és be, lavórban langyos víz párolog.

„A fiam? Nem járnak hozzám. A kisebbikkel háromszor verettek mög a szomszédok. Itt fekuátem, mögfogta a fejem, úgy húzott le az ágyrú” — mutat az elsötétített szobában az egyik ruhacsomóra. A mennyezetről lógó egyetlen villanykörte beteges, sárga fényét beszívja a méteres

kupacokban fölhalmozott piszkos ruhák jellegzetes szagú tömege.

A környékbeliek szerint Rozi néni már minden szomszédját följelentette. Lopásért, bántalmazásért. Azok meg félnek a nyelvétől, az állandó pöröléstől.

„Mögfújtattak, aztán fejbe vertek!”

Es Rozi néni panaszkodik. Szomszédaira, fiaira, férjére, aki már tíz éve meghalt. „Az se védött mög! Azt monta: fogjam be a poszát, mert odaad a szomszédoknak!” Gyerekkorában ő keresett a családra, mert apja a nyári melegben leforrázta a tüdejét hidegvízzel. Csász volt, tolvajt kergetett, aztán megszomjazott... Rozi néni pedig — még kislánysként — megtanulta a gyékényezést. Négy öccsét kellett eltartania — közülük már csak egy él.

„Hiába mõntem én rendőrségre, tanácsra... a szomszéd mögfött a rendőrséget! A tanácsrú mög ki se gyűttek.” Hogy Rozi néni szerint mi a szomszédok gyűlölködésének oka, arra így válaszol: „mer én túl sokat tudok rulluk!” De hogy mit is tud voltaképpen, ez nem derült ki.

A falakról szakadozott pókháló csüng, vastagon üli meg a por. „Nyócvannégybe meszeltem utoljára... Rá egy évre is akartam, de akók föjtöttak mög! Január 17-én a szomszéd lüött, a másik mögfogta a nyakamat, az asszony mög ütötte a fejemet a fapapuccsal!”

Körzeti orvos, tanácski képviselő, pap nem segít. „A három öcsémet is eltöt-

ték láb alul. Az egyik munkásrú vót, a hivatalos jelentés szerint öngyilkos. „Ez is a szomszédok ráfólt.” Rozi néni nem így gondolja: „agyonlútték azt!” A másiknak háromszor nyitották föl, és varrták vissza a gyomrát, mielőtt meghalt — az meg az orvosok bűne... A harmadikat a gáton találták meg. Rozi néni szerint a szomszéd járt utána mindig, mert sok évvel ezelőtt belevatkozott a gyerekek iskolai civakodásába.

Napközben járja a piac-sarnokot, és a szemeteskosarakból enniavalót gyűjt a macskáinak. A közkhonháról ebédet és maga is viszi az enniavalót valakinek, aki még nála is elesettebb.

A rendőrség többször járt kint nála, valutát kerestek. „Ez is a szomszédok ráfólt.” Néha gyanús figurák térnek be a házba. Most nyáron is megvették, a mentők vitték el, őt napig volt távol. Otthonba nem akar menni: „Neköm házam van!” — mondja felháborodva már a gondolat-ra is.

A konyha mennyezetről több helyen leválni készül a vakolat. A tűzhely fölött le is szakadt egy darabon — persze ezt is a szomszéd csinálta. A lyukat bedesz-kaszták.

Rozi néni így él. Magányosan, haragban a világal...

Nyilas Péter